

UN CADAVER A LES GOLVES

ÈODL SBO - EDICIONS DE L'OCCELL DE FOC

DESCENLLAÇ
3

Prou!

Ja hem deixat parlar uns personatges d'aquesta història. Ja els hem escoltat esplaiar-se davant nostre. Hem sentit els seus intents d'explicar-se, la seua obsessió per enganyar-nos i de justificar-se als nostres ulls.

Arribats a aquest punt, a aquest narrador (com podeu comprovar fàcilment, en absolut omniscient), no li queda més opció que haver de tancar amb un desenllaç adient tot aquest seguit de despropòsits que ens han anat deixant aquests falsaris. Feina, per altra banda, ben feixuga, perquè fins ara ha deixat que cadascun d'ells digués la seua, sense interrompre'ls, sense immiscir-se en les seues enraonies. Tal volta, havia d'haver tallat aquests monòlegs, tot i fent-los observacions i retrets que donessin una mica de llum a les cabòries i mentides que intentaven per tal de

justificar-se davant un possible lector i d'ells mateixos.

Ara, davant nostre, se'ns obre un ampli ventall de possibilitats per tal de poder fer-ho, totes lògiques i explicables:

La primera seria la més versemblant: l'hipotètic cadàver trobat pels xiquets no existeix. És una altra cosa que els ha confós. Ells, els infants, estaven equivocats, i els grans, com a grup, tenien raó: tot té una explicació ben clara i senzilla (un maniquí, un vell retrat entrevist a través de...?).

Bé, admetem que això és cert, no hi ha cadàver, però els grans, tots i cadascun d'ells, sí pensaven que existia aquest cos inert, però volien enganyar els nens i, sobretot, els altres adults: cadascú tenia les seues motivacions i raons ocultes per tal d'amagar aquesta possibilitat. I això han demostrat els seus monòlegs.

Però tal vegada, sí existeix veritablement un cadàver (el de qui?).

O potser, n'hi més d'un (els xiquets només n'han trobat un i les golfes amaguen més secrets del que ha eixit a la superfície).

Ara que si n'hi ha, de cadàver o cadàvers, també se'ns plantegen diverses possibilitats:

Una podria ser que el cos trobat fos un dels que els adults han cregut identificar. Només un, quin? També hi afegiria nous i terribles interrogants difícils de resoldre si decidim que n'hi ha més d'un. Això ens conduiria a un laberint que té oberts diferents camins per explorar i que ens conduirien cadascun d'ells a... on?

Una altra seria que tots estaven equivocats i no és el cos que els grans estaven pensant. Introduiríem així una escletxa per tapar: quin és el cadàver trobat pels nens? Estaríem com al principi, la incertesa tornaria a instal·lar-se al nostre relat i hauríem de començar de bell nou a plantejar-nos preguntes i inquietuds.

I encara hi podríem considerar una altra possibilitat: deixar parlar algun altre dels personatges de la història que fins ara han estat

relegats, tractats com a secundaris; donar-li la veu i elevar-lo a la categoria de protagonista: un dels infants? Això comportaria obrir un altre cop la història i correríem el risc d'optar a nous dubtes i incerteses. O bé aquest narrador podria parlar per boca d'ell i així tancar el cercle o deixar la història com una espiral que va creixent a mesura que intenta cloure's: el narrador assumiria la veu d'un dels infants i procuraria d'esbrinar què pensa: potser el nen o la nena és sabedor del que ha passat, pot ser fins i tot que fora ell o ella qui ha muntat tot aquest espectacle, qui ha acomboiat els altres nens per pujar a jugar a l'andana i que descobriren allò que els ha commocionat, per tal d'acomplir un pla concebut des d'un principi per ell o ella?, amb ajuda o sense d'algun dels adults?

Però, ah, si a l'epíleg tornem a utilitzar la figura d'un dels nens com a fil conductor confondríem el lector; hem de tenir en compte que un d'ells ja s'ha expressat, deixant de ser subjecte passiu per a esdevenir protagonista important.

La ficció ha de ser tan complexa o més que la realitat. Seria tot molt fàcil, seria còmode per a aquest narrador triar qualsevol d'aquestes opcions i desenvolupar-la. Massa. Ens imaginem sempre les solucions més fàcils o lògiques, les que desitgem o estem esperant. Sovint, quan en la nostra vida estem ansiosos per saber com es desenvoluparan uns esdeveniments dels quals estem delerosos per conèixer-ne el desenllaç, per molt que pensem en les diferents possibilitats, mai no encertem en el que passarà veritablement. Això passa també en la ficció. La literatura ens exigeix més imaginació, més possibilitats, més variables i volem que el narrador ens sorprengui. No ho hem sentit milers de vegades: la literatura, la ficció sempre supera la realitat (no a l'inrevés).

Bé, en qualsevol cas, ara se'ns planteja el problema d'intentar cloure coherentment aquest relat: el lector no se sentiria satisfet si deixem les coses així, en l'aire els possibles finals, un relat tan obert. No. Estem obligats a donar-li el que espera, a pesar de que això comporti enfrontar-lo a la crua realitat i desencisar-lo, malgrat que pensem que

seria millor deixar totes aquestes possibilitats obertes i que ell fos qui triés quina és la seua.

Ah!, potser se'ns escapa una altra possibilitat: podríem traslladar el desenllaç fora del casalot, que tot el que hem llegit fins ara només fos el resultat d'un experiment? Uns personatges han escrit uns monòlegs tot i partint de la premissa del plantejament inicial. Han perbocat damunt el paper allò que des del fons de la seua ment els ha surat pel cap (Una mena d'estructura circular on realitat i fabulació, seny i bogeria queden desdibuixats i barrejats. El lector però no tindrà la seguretat de que cap de les històries que ha llegit sigui autèntica dins el context de la ficció).

I és aquesta opció la que triarem per tal de tancar el cercle:

L'EXPERIMENT

Racionalitzar les emocions no és una tasca fàcil. I menys quan els psiquiatres ens enfrontem amb patologies com trastorns neuròtics, de personalitat, dissociatius, sociopàtics, paranoides i psicopàtics. Sovint les emocions estan adormides, i si es materialitzen, ho fan amb certa gasiveria i de forma desordenada i caòtica.

Analitzar els pensaments, impulsos i actituds de persones etiquetades com altament perilloses i internades a l'hospital psiquiàtric per ordre judicial per estar involucrades en delictes de sang, requereix molta dedicació i una mínima implicació emocional. I encara així, ningú no ens garanteix els resultats. La psiquiatria, com la ment humana, no és una ciència exacta.

Després d'haver tractat amb cadascun dels pacients de manera individual i d'haver fet servir tot tipus de teràpies cognitivo-conductuals i fins i tot

alguns elements bàsics de psicoanàlisi, he decidit obrir nous horitzons i obtenir altres perspectives mitjançant la psicoteràpia de grup. Ho he fet especialment pels avantatges que proporciona: el grup sempre constitueix un reforç identificador entre els seus membres que, al mateix temps, es veuen obligats a endinsar-se en realitats alienes, a assumir que hi ha vida més enllà del propi ego i dels límits, a la llarga angostos, de la pròpia psique .

De seguida, però, m'he adonat de la dificultat que suposa aconseguir fluïdesa verbal (no diguem ja sinceritat orgiàstica de psicodrama!) d'unes persones amb traumes tan profunds i recorreguts vitals plens de camins tortuosos. Uns essers (la majoria amb una aparença d'allò més quotidiana i, per entendre'ns, *normal*) que m'observen a mi i s'observen entre ells amb desconfiança freda, patògena i feridora.

I aleshores és quan m'ha vingut la idea.

Personalment, he de confessar que la literatura m'ha salvat en moltes ocasions –per

començar, de mi mateix-. M'ha servit per mimetitzar-me amb els personatges, m'ha donat carta blanca per fugir dels meus problemes i instal·lar-me en els dels altres. Gràcies a la lectura he viatjat en el temps i en l'espai, m'he divertit, he dubtat, m'he esgarrifat, he odiat i he admirat (fins i tot, diria que he estimat). He viscut vides alienes; fictícies, sí, però alienes. I les he viscudes totes!

Al cap i a la fi, on és la línia divisòria entre jo i els altres? Qui gosa afirmar que realitat i ficció no es confonen en una nebulosa difícil de destriar?

Tinc el convenciment de que la literatura pot ser un mètode ideal per a la meva investigació, per als meus propòsits. Cal que ells, els pacients, se sentin creadors, déus absoluts que mouen els fils segons el seu caprici i voluntat. Si no se senten cohibits per l'obligació d'expressar-se en veu alta, si plasmen per escrit experiències traumàtiques i identitats existencials per boca de tercers, potser aconseguiré que, en la intimitat que dóna la solitud de l'individu davant el full en blanc, es filtrin algunes de les claus que explicaran certs patrons de comportament, d'obsessions latents, d'organització

estructural de la ment i de visió subjectiva del món. Després de revisar i estudiar tots els textos acuradament, farem una posada en comú i deixaré que ells comentin el que considerin oportú. Així tindrè ocasió de tornar a examinar les seves reaccions des d'un nou prisma.

Si no vull que l'experiment se me'n vagi en orris, els he de demanar un exercici que no tingui a veure directament amb cap experiència personal per tal de no intimidar-los. Tampoc no pretenc que facin escriptura automàtica sense solta ni volta; no és aquesta la finalitat. No es tracta únicament d'un exercici literari, tot i que la literatura hi té una importància cabdal: jo he de conduir-los per on a mi m'interessa que vagin i els he de donar uns patrons ben concrets que, paradoxalment, els serviran d'impuls per a expressar-se amb total llibertat. Això sí: a tots un idèntic plantejament. Que ningú cregui que és més ni menys que els altres. Igualtat de condicions i que tothom treballi amb les mateixes eines. Almenys, aquesta és l'opció que els ofereixo a priori; després ja veurem si tots estan disposats a acceptar les meves regles del joc o si hi ha algú que decideix imposar unes

noves bases i sortir-se de la norma general. Són absolutament imprevisibles...Pot succeir qualsevol cosa.

Un cop hagin rebut aquestes indicacions prèvies, intentaré que desenvolupin una història i aboquin sobre el paper tot allò que la creativitat els permeti, amb l'estil que millor s'avingui amb el caràcter i les particularitats de cada cas. Jo, després, separaré el gra de la palla i transformaré uns relats subjectius en matèria d'anàlisi científica. Una transferència literaturitzada que serà el vehicle per aprofundir en les diverses patologies i per interpretar aquelles motivacions més recòndites.

Intueixo que, fent ús legítim de la imaginació, tractaran de manipular-me (fins i tot inconscientment) per tal d'escapolir-se del meu veredicte. Són intel·ligents i saben perfectament que la meva petició no és gratuïta, que l'exercici que els demano té un propòsit ben clar. Ja hi compto, però sé que a través del que escriuran – sigui el que sigui- canalitzaran tot un seguit de pulsions ocultes que probablement em conduiran al

moll de l'os, a la pura essència d'allò que cerco. O si més no, a una aproximació.

Em venen al cap les paraules de Sant Agustí: "*El mentider no desitja que es cregui allò que pensa, sinó allò que diu*" (o que *escriu*, afegeixo...)

Clar que, malgrat tot, tampoc no estic gaire segur d'on s'amaga la veritat. Ni tan sols sé si existeix, més enllà de la definició estrictament conceptual. Tanmateix, la veritat i la mentida, més que no pas termes contraposats, podrien constituir la mateixa cara d'una única moneda.

En resulti el que en resulti, els he suggerit que cadascú, segons el seu criteri i fent servir la tècnica del monòleg interior, adopti el punt de vista d'un personatge i en transcrigui el seu jo més profund. Aquest és el punt de partida que els acabo de proposar:

UN CADÀVER A LES GOLFES

Un casalot, uns nens que juguen a les golfes, un cadàver enmig de les andròmines polsegoses. Uns adults que diuen no creure allò que els nens afirmen haver vist i que, no obstant, i per diferents motius personals que només coneix cadascun d'ells, reflexionen sobre la identitat del cadàver i les causes de la seva mort...

Aquesta
edició artesana
d'Un cadàver a les golfes
d'Eodl Sbö s'ha acabat d'estampar a
l'scriptorium d'edicions de l'ocell de foc,
a les darreries del mes de maig de l'any 2011

